

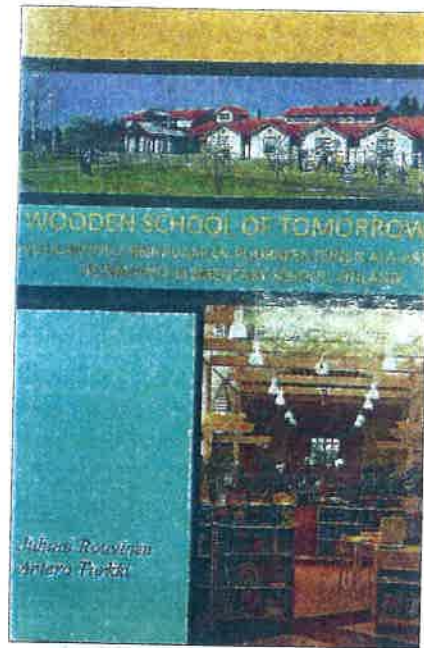
Puukoulun historiikki kahdella kielellä

KIRJAT

• **Wooden School of Tomorrow.** Avotilakoulu, Heinävaaran puurakenteinen ala-aste. Heinävaara Elementary School, Finland. Toim. Juhani Rouvinen ja Antero Turkki. Utopoint Oy 2018. 149 s.

Vastikään ilmestyneen kouluhistoriikin kannessa on kirjan nimeksi epätavallisen paljon tavaraa: kahta kieltä, erikoinen termi ja rakentamistekniikkaa. Kannen kuvat kertovat tutusta, pian parikymmentä vuotta palvelleesta modernista koulusta. Kuvia on tarjolla sisäsiivuilla enemmänkin ja kollaasinomainen taitto tasapainottelee kahden kielen ja monien kirjoittajien tarinoista koulun alkuvaiheista kertovan kokonaisuuden. Kirjan toimittajia ovat Heinävaaran koulun rakentamisaikaan Kiihtelysvaaran kunnanjohtajana työskennellyt Juhani Rouvinen ja arkkitehti Antero Turkki.

Rouvinen avaa omassa kirjoituksessaan tarkasti paitsi koulun suunnitteluun liittyviä yksityiskohtia myös Kiihtelysvaaran kunnan päätöksentekoa kouluhankkeen ajoilta. Myös rakennusaikana koetut hankkeen takaiskut ja tiukat paikat on kirjattu tarinaan. Esimerkiksi päätös rakennusluvasta saatiin vasta kuukauden kuluttua rakentamisen aloittamisesta. Kunnanhallituksen päätöksellä rakentaminen voitiin kuitenkin aloittaa. Erikoista oli sekin, että koulun suunnittelua ja rakentamista sekä tuotekehitystä ja rakentajien koulutusta tehtiin samaan aikaan. Koulu rakennettiin Suomessa ennen tuntematonta amerikkalaista puurakentamistekniikkaa käyttäen. Rouvinen myöntää, että päätöksentekoon toi haasteita myös opettajien kouluttaminen USA:ssa.

Kirjoituksessaan Rouvinen korostaa, että kouluhankkeelle oli tunnusomaista joustavuus. Alakoulun rakennus valmistui 16 kuukaudessa suunnittelutyön käynnistymisestä.

Antero Turkki paneutuu omassa osuudessaan koulun rakentamisen teknisiin ratkaisuihin. Hän muistuttaa, että Heinävaaran koulun rakennuskustannukset olivat edullisemmat verrattuna samaan aikaan rakennettuihin vastaavan kokoisiin kouluihin.

Historiikki vilisee kiinnostavia yksityiskohtia ja muistoja. Innostus kuultaa läpi eri kirjoittajien osuuksissa. Mukana kirjassa on niin opettajia kuin oppilaita, koulun rakentajien ja amerikkalaisten arkkitehtien terveiset, jopa Paavo Lipposen kirjoitus kouluvierailustaan.

Kiinnostava yksityiskohta on sekin, että Heinävaaran koulun amerikkalaiset arkkitehdit tutustuivat Suomessa käydessään Ilomantsissa karjalaiseen puuarkkitehtuuriin.

KARJALAINEN 23.8.2018

TORSTAI

B | KULTTUURI | MIELIPIDE | RUOKA | TÄNÄÄN | MENOT | SÄÄ | SARJAKUVAT | TV&RADIO

Kansallinen rakennusmonumentti

Antero Turkki (vas.) ja Juhani Rouvinen tekivät kirjan Heinävaaran puukouluhankkeesta.

Kulttuuri B2-3

Antero Turkki (vas.) ja Juhani Rouvinen vierailivat Heinävaaran alakoululla tällä viikolla. "Tämä katos on kuin maamerkki. Suomessa varinkäyttö rakennuksissa on hyvin vähäistä – arkkitehdin betoninharmaa riittää ulos ja sisälle", Antero Turkki sanoo.

Arkkitehtuuri

Kehityksen kärjessä

Heinävaaran puukoulun
syntyprosessista valmistui kirja.

Kiihtelysvaara
Suonna Kononen

On vaikea sanoa, kumpaan huomio kiinnittyi ensin Heinävaaran alakoululle saavuttaessa. Pääsisäänkäyntiä kattavaan punaiseen, karjalaisilla päätylautaiheilla ja itämaisella temppeliarkkitehtuurilla tyyliteltyyn katokseen vai hiisiin kylämiljöön talonpäätyrivistöä muistuttavaan julkisivuun, joka herättää mielleyhtymiä yhteisöstä tai luostarista.

Sisällä vaikutuksen tekee suuri, valoisa puinen yhtenäinen olo, joka sisältää aulan, ruokailun, vuolukivitulustajan ympärille levittäytyvän oleskelupisteen ja kirjaston. Kattorakennelmat piirtyvät kuin kirkossa – sisätila-arkkitehtuuria usein tuhoavat ilmanvaihtoputket on täällä vedetty rakennuksen alle.

Rakennuksen kulmiin sijoitetut luokat eli kotipesat liittyivät aluksi samaan "avoimeen oppimisympäristöön", johon optimististen amerikkalaisarkkitehtien rakennussuunnittelu nojaa.

Pohjois-Karjalassa ollaan vähillä oltu koko maan etujoukoissa. Yksi sellainen tapaus on Heinävaaran puukoulu, joka vuonna 1999 valmistuessaan edusti uutta puurakentamisajattelua – jo ennen vuonna 2000 valmistunutta Lahden Sibelius-taltoa, 2004 Joensuuun noussutta Metla taloa tai tämän vuosikymmenen kerrosputalorakentamista.

Entisen Kiihtelysvaaran kunnan Heinävaaran kylän alakoulu-rakennuksen alkuvaiheet on nyt koottu kirjaksi. Teos käy läpi tilauksen, suunnittelun, rahoittamisen, rakentamisen ja käyttöönoton.

Kirjan ovat toimittaneet hanketohtaja, Kiihtelysvaaran entinen kunnanjohtaja **Juhani Rouvinen** ja arkkitehti **Antero Turkki**. Molemmat toimivat aikoinaan koulun rakennusprojektin ohjausryhmässä. Rouvinen puheenjohtajana, Turkki rakennuttajan asiantuntijana.

- Kiihtelysvaarassa oli jo suunnitelmat betonikoululle, mutta rahoitusta ei saatu. Antero tiesi mahdollisuudesta rahoitukseen **Paavo Lipposen** hallituksen puurakentamisen tavoitteiden kautta ja ehdotti puukoulun tekemistä, Rouvinen avaa.

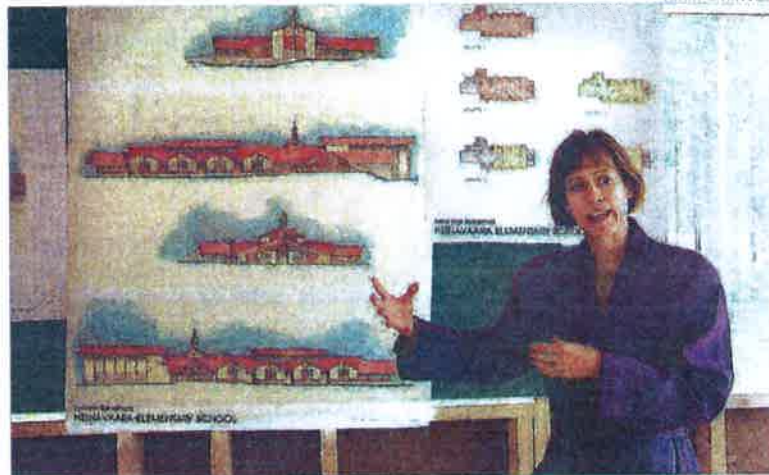
Heinävaaran puukoulusta tuli 90-luvun lopun Suomessa Sibelius-talon ja Mäntyharjun Vihantasalmen sillan ohella valtakunnallinen julkinen puurakennuskohde. Heinävaaran koulu on kansallinen rakennusmonumentti ajalta, jolloin valtiovalta alkoi taas kehittää puurakentamista.

Heinävaaran koulurakennuksen suunnitelmat tilattiin poikkeuksellisesti Yhdysvalloista. Cuningham Group -toimistoon syntyi yhteys koulurakentamisen seminaarissa Helsingissä 1997 Rouvisen mieltyessä arkkitehti **Bruce A. Jilkin** teeseihin.

1998 Jilk ja toimiston toinen arkkitehti **Judith P. Hoskens** vierailivat Minneapolisista Pohjois-Karjalassa, keräsivät koululaisten, opettajien ja vanhempien toiveita rakennuksesta ja tutustuivat Ilomantsissa karjalaiseen puuarkkitehtuuriin.

Rakennus toteutettiin amerikkalaisella platform frame -tekniikalla eli seinät koottiin paikan päällä valmisrakenteiksi, jotka nostettiin pystyyn. Koulu on valtaosin sahatavaraa, liimapuuta on vain keskipilaririvistössä, Antero Turkki kertoo.

- Haluttiin osoittaa, että puu sopii julkiseen rakennukseen. Niinpä puu näkyy sisällä ja ulkona. Enemmän kuin vanhassa puutalokaupunki Joensuussa, Turkki napauttaa.

Cuningham Groupin arkkitehti Judith P. Hoskens esitteli koulun julkisivusuunnitelmia vuonna 1998 Pohjois-Karjalassa vieraillessaan.

Paavo Lipponen myötävaikuttii pääministerivuosiinsa Heinävaaran puukoulun syntyyn. Lipponen vieraili koululla vuonna 2016 ja joutui rumpaliksi. Valokuva julkaistiin alun perin Pogostan Sanomissa.

Koulun sydämeen, vuolukivitulisijan ympärille ryhmiteltiin 1999 "media center" tietokoneineen ja ryhmätyöpöytineen. Nykyään netti on mobiililaitteissa ja vanha media center on oleskelutilana.

MARKO PUUMALAINEN